

عنوان درس: پس انداز و سرمایه گذاری

اهداف یادگیری: آشنایی با راه های پس انداز کردن و سرمایه گذاری و معایب و مزایای آنها.

انتظارات پس از مطالعه: در پایان این درس انتظار می رود دانش آموز:

- راه های مختلف سرمایه گذاری و مزایا و معایب آنها را بشناسد.
- تفاوت انواع سپرده ها را بفهمد.
- با مزایا و معایب خرید طلا به عنوان پس انداز آشنا شود.
- با مفاهیم اوراق مشارکت و سهام آشنا شده و تفاوت آنها را بداند.
- بهترین راه سرمایه گذاری طبق شرایط موجود را تشخیص داده و در پیش گیرد.

نکات مهم درس:

- معمولاً اهداف پس انداز را در دوره های کوتاه مدت، میان مدت و بلندمدت تعیین می کنند.
- زمان لازم برای رسیدن به اهداف کوتاه مدت، کمتر از دو ماه است.
- زمان لازم برای رسیدن به اهداف میان مدت از دو ماه تا سه سال است.
- زمان لازم برای رسیدن به اهداف بلندمدت، سه سال و یا بیشتر است.
- وقتی که برای یک هدف پس انداز می کنید، بهترین گزینه بعدی که از دست می دهید یادآور مفهوم هزینه فرصت است.
- با توجه به زمانی که برای رسیدن به هدف تعیین شده و مقدار ممکن پس انداز می توان درباره میزان پس انداز در هر دوره تصمیم گیری کرد.
- بانک ها دو نوع حساب سرمایه گذاری دارند؛ حساب های سپرده سرمایه گذاری کوتاه مدت و سپرده سرمایه گذاری بلندمدت.
- تفاوت حساب های سرمایه گذاری کوتاه مدت و بلندمدت در میزان سود پرداختی به آنها و برخی شرایط دیگر است.
- خرید سهام نوعی شریک شدن در مالکیت یک شرکت است.
- سهام دو نوع قیمت دارد. قیمت اولیه و ثانویه. به قیمت اولیه که شرکت برای بار اول می فروشد، قیمت اسمی می گویند و قیمت ثانویه قیمت بازاری است که صاحب سهام در تالار بورس اوراق بهادار در معرض فروش قرار می دهد.
- برخی افراد برای حفظ ارزش پول خود آن را به دارایی هایی که معمولاً ارزش خود را در تورم حفظ می کنند، مانند طلا، تبدیل می کنند.

در بسیاری از کشورهای جهان، نظام های بیمه به منظور جبران پیامدهای ناشی از حوادث و وقایع پیش بینی نشده به وجود آمده اند.

نظام های بیمه در کشورهای مختلف اغلب به نظام بیمه های اجتماعی، نظام بیمه تعاونی و نظام بیمه بازرگانی تقسیم می شوند.

خلاصه درس: برای رسیدن به اهداف باید برنامه ریزی داشت.

اهداف با توجه به زمان رسیدن به آنها، سه دسته اند کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت. اگر هدف مدنظر تا کمتر از 2 ماه قابل دسترسی باشد کوتاه مدت است. اگر از 2 ماه تا 3 سال زمان نیاز داشته باشد، میان مدت و اگر بیشتر از 3 سال باشد، بلندمدت است. پس انداز و سرمایه گذاری نوعی برنامه ریزی برای رسیدن به خواسته ها و اهداف است. ما با پس انداز کردن فرصت خرید کردن در حال حاضر را از خود میگیریم که این هزینه فرصت پس انداز کردن میشود. راه های مختلفی برای سرمایه گذاری و پس انداز وجود دارد از جمله:

1. سپرده گذاری در بانک
2. خرید سهام
3. اوراق مشارکت
4. خرید طلا

1. سپرده گذاری در بانک: مای درس

یکی از راه های سرمایه گذاری و پس انداز، افتتاح یک حساب سپرده گذاری در بانک است. به این صورت که ما پول مازاد خود را به بانک ها میسپاریم و بانک از جانب ما، آن پول را در فعالیت های اقتصادی سودآور به کار میگیرد و هر مقدار سودی که ازین راه به دست می آید را به پول سپرده ی ما اضافه میکند. البته این حساب های سپرده گذاری دو نوع اند که اندکی باهم متفاوت هستند. اگر قصد داریم هر زمان که خواستیم از حسابمان پول برداشت کنیم، باید حساب سپرده کوتاه مدت باز کنیم که البته مقدار سود کمتری دارد اما اگر میتوانیم تا پایان دوره ای که با بانک توافق میکنیم (یکسال یا بیشتر) سراغ پولمان نرویم و از آن برداشت نکنیم باید حساب سپرده بلند مدت باز کنیم که سود بیشتری به آن تعلق می یابد. مراقب باشید که اگر احتمال میدهید در طول دوره، از حسابتان پول برداشت کنید، پس سمت سپرده بلند مدت نروید چون اگر بخواهید از سپرده بلند مدت خود پول برداشت کنید بانک شما را جریمه میکند! به این صورت که از مقدار سودی که در ابتدا تعهد داده بود که به شما بپردازد، کم میکند.

مزایای حساب‌های سپرده‌گذاری کوتاه مدت	معایب حساب‌های سپرده‌گذاری کوتاه مدت
پول به راحتی در دسترس است؛ مجبور نیستید پولتان را برای زمانی خاص در بانک قرار بدهید. می‌توانید پولتان را بدون هیچ جریمه‌ای برداشت کنید.	این حساب‌ها نرخ سود کمتری نسبت به حساب‌های دیگر پس انداز دارند.
نرخ سود این سپرده‌ها می‌تواند هم‌زمان با افزایش نرخ سود عمومی بانک‌ها افزایش یابد.	نرخ سود این سپرده‌ها می‌تواند هم‌زمان با کاهش نرخ سود عمومی بانک‌ها کاهش یابد.
می‌توان با مقدار خیلی کمی پول، این حساب‌ها را باز نمود.	
می‌توان از خدمات بانکداری الکترونیک استفاده کرد.	

مزایای حساب‌های سپرده‌گذاری بلندمدت	معایب حساب‌های سپرده‌گذاری بلندمدت
این سپرده‌ها سود بالاتری دریافت می‌کنند.	پول به راحتی در دسترس نیست و باید تا پایان دوره مشخص شده آن را در حساب حفظ کرد. برداشت پول مشمول جریمه از دست رفتن بخشی از سود می‌شود!
نرخ سود این سپرده‌ها تا پایان دوره قرارداد تغییری نمی‌کند.	اگر نرخ سود عمومی افزایش یابد، سود این حساب‌ها در حد توافق شده باقی می‌ماند!
	معمولاً مقدار حداقلی باید در این حساب‌ها باشد تا مشمول بستن قرارداد و دریافت سود گردد.

نکته: برخی بانکها بجای پرداخت سود به سپرده‌ها، در ازای مدت زمان سپرده‌گذاری، برای مشتری امتیاز دریافت وام در نظر می‌گیرند. به طوریکه مقدار وام و دوره بازپرداخت آن تابع مقدار سپرده و مدت زمان سپرده‌گذاری است؛ به این بانک‌ها، **بانک‌های قرض الحسنه** گفته میشود.

گروه آموزشی عصر

۲. خرید سهام:

گاهی اوقات قصد داریم که پس انداز و سرمایه‌ی خود را در بازار سرمایه و جریان تولید به کار بگیریم اما پولمان برای راه اندازی یک فعالیت تولیدی کافی نیست، در نتیجه با خرید سهام شرکت‌ها، در مالکیت آن شرکت، شریک شده و به اندازه‌ی سرمایه‌ی ما که پرداخت میکنیم در سود و زیان آن شرکت سهیم میشویم. این کار ۳ فایده‌ی مهم خواهد داشت:

- ✓ حل مشکل کمبود سرمایه شرکت‌ها
- ✓ اضافه شدن یک منبع درآمد به مردم
- ✓ افزایش سطح تولید در کشور

نکته:

www.my-dars.ir

- نمیشود با سرمایه اندک وارد بازار سهام شد!
- نمیشود در کوتاه مدت و بلافاصله خرید و فروش کرد!
- سود حاصل از خرید سهم حتی از سپرده بلند مدت هم بیشتر است اما قطعی نیست (احتمال ضرر وجود دارد)

پس: هرگاه پس انداز نسبتاً بزرگی داشتید و هدفتان میان مدت یا بلند مدت بود، به سمت خرید سهام بروید. سهام دو نوع قیمت دارد:

قیمت اولیه که شرکت برای بار اول میفروشد و به آن قیمت اسمی میگویند که در روی هر ورقه سهم توسط شرکت پذیره نویسی مشخص میشود.

قیمت ثانویه قیمتی که صاحب سهام در تالار بورس اوراق بهادار در معرض فروش قرار میدهد.

تفاوت بازار اولیه و ثانویه

۳. اوراق مشارکت:

گاهی سرمایه پولی خود را به دولت یا یک سازمان رسمی و قانونی می دهیم تا آن را در راه اندازی یا گسترش یک فعالیت اقتصادی مشخص به کار گیرند و در مقابل به اندازه ی سهم خود اوراق مشارکت (برگه هایی که در آن، میزان شراکت شما در انجام آن فعالیت اقتصادی مشخص شده است) دریافت میکنیم. به این اوراق مشارکت برحسب آن فعالیت اقتصادی که در آن سرمایه گذاری کرده ایم **سود** تعلق میگیرد و **قابلیت خرید و فروش** هم دارد.

تفاوتهای اوراق مشارکت و سهام: وقتی کسی سهام میخرد، دیگر نمیتواند هر وقت که خواست از مدیر کارخانه بخواهد که سرمایه او را پس دهد. چون آن مقدار اندک پول او به بخشی از ابزارآلات کارخانه تبدیل شده و سرمایه او قابل پس دادن نیست. اما هر وقت بخواهد به شراکت خود ادامه ندهد، میتواند برگه های سهام خود را به دیگری بفروشد و به پول مورد نیاز خود برسد. اما وقتی که اوراق مشارکت میخریم، پس از انقضای مدت سررسید آن، علاوه بر اصل پول (سرمایه) سود آن را هم میگیریم.

4. خرید طلا:

راهی دیگر برای پس انداز مخصوصاً در شرایط تورم که ارزش پول دائماً کاهش می یابد (یعنی قدرت خرید پول کم میشود) تبدیل پول به طلاست.

البته خرید طلا، به خودی خود سودآور نیست بلکه تنها اگر قیمت طلا از زمانی که آنرا میخریم تا زمانی که میفروشیم افزایش یابد، به پول و سرمایه اصلی که برای خرید آن صرف کرده ایم اضافه خواهد شد.

نکته: برای اقتصاد کشور بهتر است به جای راکد کردن پول خود با خرید طلا، در فعالیت های تولیدی مانند خرید سهام یا اوراق مشارکت سرمایه گذاری کنیم.

■ بیمه و پوشش خطرپذیری سرمایه گذاری:

هر سرمایه گذاری، همواره در معرض تهدیدها و حوادث پیش بینی نشده قرار دارد که برای جبران پیامدهای این حوادث و وقایع احتمالی، **نظام های بیمه** به وجود آمده اند. نظام های بیمه در کشورهای مختلف، اغلب به نظام بیمه های اجتماعی، **نظام بیمه تعاونی** و **نظام بیمه بازرگانی** تقسیم بندی می شوند و معمولاً این سه نظام در کنار یکدیگر به :

- ارتقای رفاه افراد و جامعه
- حمایت از کسب و کارها در برابر حوادث غیرمترقبه و وضعیت های ناخوشایند
- و تثبیت نظام اقتصادی کمک میکنند.

بیمه قراردادی است بین دو شخص که براساس آن یک طرف تحت عنوان **بیمه گذار** یا **بیمه شده** به طرف دیگر که **بیمه گر (شرکت بیمه)** نامیده میشود، حق بیمه پرداخت میکند و به ازای حق بیمه پرداخت شده، بیمه گر باید در صورت وقوع خطری که در قرارداد بیمه نوشته شده، خسارت بیمه گذار یا بیمه شده را پرداخت کند. بیمه نگرانی ناشی از خطر وقوع حادثه را از زندگی مردم و فعالیتهای اقتصادی دور میکند و به بیمه گذاران آرامش خاطر میدهد.

خطرپذیری پایه و اساس نیاز به تهیه بیمه است. خطرپذیری عبارت است از شانس وقوع یک خطر یا یک حادثه بد. **خطر یا حادثه بد**، وضعیتی است که سبب ایجاد خسارت به اشخاص یا اموال میشود.

توضیح تصاویر درس:

- ❖ تصاویر به کار گرفته شده در این درس غالباً جهت تداعی بصری متن بوده و مفهوم جداگانه ای ندارند؛ مانند تصویر دوچرخه در صفحه 151 که متناسب با مثال خرید دوچرخه که در همان صفحه ذکر شده می باشد.
- ❖ تصویر صفحه 152: مفهوم تعیین اهداف و اولویت بندی و برنامه ریزی برای رسیدن به آنها را می رساند.
- ❖ تصاویر دستبند طلا، راکت پینگ پنگ و بازی والیبال در صفحه 153 نیز صرفاً به موضوع فعالیت های آن صفحه برمیگردند.
- ❖ در صفحه 154: تصویری از یک بانک را مشاهده میکنیم که مرتبط با متن کناری تصویر در خصوص سپرده گذاری در بانک می باشد. دومین تصویر صفحه 154 که میتوان آن را مفهومی ترین تصویر درس دانست، مفهوم پس انداز و سرمایه گذاری را به ذهن متبادر میکند. در تصویر، دستی را در حال کاشت سکه هایی میبینیم که از آن ها درختی جوانه زده به این معنا که سرمایه گذاری و پس انداز صحیح، مانند کاشتن یک بذر است که در آینده فواید آن را برداشت خواهیم کرد.
- ❖ تصویر صفحه 155: کارخانه ای در میانه تصویر که توسط چند فرد احاطه شده و مفهوم مالکیت اشتراکی و سهام را میرساند. (با خرید سهام یک کارخانه یا شرکت یکی از مالکان آن خواهیم شد)
- ❖ در صفحه 156: تصویری از یک برگه سهام عدالت می بینیم. سهام عدالت نوعی سهام عام است و به معنی فروش تسهیلات بخشی از سهام شرکت های دولتی معین، به اقشار پایین درآمدهای جامعه است. این طرح در دولت نهم اجرایی شد و در جهت بهبود رفاه و حمایت از اقشار کم درآمد جامعه بود.

❖ در صفحه 158: تصویری از اوراق مشارکت آورده شده و آخرین تصویر کتاب نیز خانمی را در حال تفکر، بررسی و مقایسه روشهای مختلف سرمایه گذاری (خرید طلا یا اوراق مشارکت) نشان میدهد.

پاسخ فعالیت های کتاب:

پاسخ فعالیت 1 صفحات 152-153:

۱- چقدر طول می کشد تا او به میزان کافی برای دستبند پس انداز کند؟

درآمد ماهانه امیر $4 = 144$ (تعداد هفته های یک ماه) $\times 36$ (درآمد هفتگی)

کل هزینه های ماهانه امیر $92 = 4$ (تعداد هفته های ماه) $\times 23 = 8$ (خرج) $+ 15$ (پس انداز برای دوچرخه)

برای مشخص شدن مقدار پس انداز ماهانه امیر، هزینه های او را از درآمدش کم میکنیم $144 - 92 = 52$

$38/4 =$ (پس انداز ماهانه امیر) $52000 \div 2000000$ (قیمت دستبند)

یعنی 38 ماه (سه سال و حدودا یک ماه) طول میکشد تا امیر پول لازم برای خرید دستبند را به دست آورد.

آیا این هدف کوتاه مدت، میان مدت یا بلند مدت است؟ دلیل را توضیح دهید.

بلند مدت است زیرا زمان لازم برای رسیدن به آن سه سال است.

اگر او نتوانست طبق برنامه به میزان کافی پول پس انداز کند، راه هایی را که او می توانست به هدفش برسد، پیشنهاد دهید.

پیشنهاد میشود از خرج های هفتگی خود بکاهد یا با کم کردن مقدار پس اندازش برای دوچرخه، خرید آن را به تعویق بیندازد.

۲- اگر لادن به واریز مقرریش در حساب سپرده ادامه دهد، چه مدت طول می کشد که او برای خرید راکت به اندازه کافی پول پس انداز کند؟

درآمد هفتگی لادن $37 =$ (کمک در کارهای منزل) $+ 10$ (نگهداری بچه ی همسایه) 17

پس انداز هفتگی لادن $37 =$ (نیمی از درآمدش) $18/5 +$ (از والدین) $18/5$

$4/7 = 37$ (پس انداز هفتگی) $\div 175$ (قیمت راکت) لادن پس از یک ماه و یک هفته میتواند راکت را خریداری کند.

آیا این هدف کوتاه مدت خواهد بود یا میان مدت یا بلند مدت؟

کوتاه مدت است زیرا زمان لازم برای رسیدن به آن کمتر از دو ماه است.

اگر او براساس برنامه فعلی نتواند به اندازه کافی پول پس انداز کند، چه پیشنهادی برای او دارید؟

پیشنهاد میشود مقدار بیشتری از درآمدش را پس انداز نماید.

۳- آیا این یک هدف کوتاه مدت، میان مدت یا بلند مدت است؟

کوتاه مدت است زیرا زمان لازم برای رسیدن به آن کمتر از دو ماه است.

اگر دارا به خرج کردن و پس انداز کردن معمولش ادامه بدهد، آیا خواهد توانست پول کافی پس انداز کند تا بتواند در کلاس ثبت نام کند؟ توضیح دهید چرا؟ خیر زیرا:

درآمد هفتگی ۷۵ هزار تومان

هزینه های هفتگی ۳۳ هزار تومان = ۸ هزار (خوراکی و سرگرمی) + ۵ هزار (خیریه) + ۲۰ هزار (سپرده گذاری)

پس انداز هفتگی برای ثبت نام در کلاس $42 = 33$ (هزینه) $- 75$ (درآمد)

۷ هفته و چند روز طول میکشد تا دارا ۳۰۰ هزار پس انداز نماید $1/7 = 42 \div 300$ (هزینه ثبت نام)

از آنجا که شروع کلاس ها 6 هفته دیگر است او به کلاس ها نخواهد رسید.

اگر نمی تواند، چه چیزی را نمی تواند تغییر بدهد؟

زمان شروع کلاس ها را نمیتواند تغییر دهد اما میتواند با افزایش روز های کاری درآمدش را افزایش دهد یا از میزان هزینه هایش بکاهد تا بتواند به موقع به شروع کلاس والیبال برسد.

پاسخ فعالیت فردی در کلاس صفحه 159:

در هر یک از موقعیت های زیر بهترین راه سرمایه گذاری پس انداز را پیشنهاد دهید:

1- صابر 100 هزار تومان پول دارد و می خواهد هر موقع که خواست بتواند بدون جریمه پولش را دریافت کند.

حساب سپرده کوتاه مدت

2- احمد 15 ساله است و می خواهد دو میلیون تومان را که در طول سال جمع کرده است، برای سال های بعد پس

انداز کند. **خرید اوراق مشارکت**

3- زینب دوست دارد یک دوچرخه بخرد، اما لازم است برای آنکه پولش جمع شود لااقل دو سال پول هایش را

پس انداز کند، اما اقتصاد درگیر تورم بالایی است. **خرید طلا**

4- عارفه یک میلیون تومان دارد که برای مدتی به آن نیاز ندارد. او اعتقاد دارد نرخ سود در سال آینده کاهش

می یابد. **حساب سپرده بلندمدت**

5- ناصر دو میلیون تومان پس انداز دارد. او تا پنج سال دیگر به پولش نیاز دارد اما می خواهد بیشترین سود

ممکن را ببرد. **خرید سهام**

سوالات امتحانی پرتکرار:

1- انواع اهداف بر اساس زمان رسیدن به آنها چند نوعند؟ نام برده و توضیح دهید.

2- انواع روش های سرمایه گذاری و پس انداز را نام ببرید.

3- مزایا و معایب سپرده بلند مدت و کوتاه مدت را باهم مقایسه کنید.

4- در خصوص بانک های قرض الحسنه توضیح دهید.

5- انواع قیمت سهام را نام برده و توضیح دهید.

6- تفاوت های میان اوراق مشارکت و سهام را شرح دهید.

7- مزایا و معایب خرید طلا را بنویسید.

8- انواع نظام های بیمه را نام برده و اهداف آنها را بنویسید.

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

حمیدرضا عباسی مهر سرگروه آموزشی اقتصاد شهرستان بروجرد